

POSTANOWIENIE

Dnia 29 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **R. G.**,
skazanego za czyn z art. 284 § 2 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 29 grudnia 2020 r.,
kw trybie art. 535 § 3 k.p.k. kasacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego
od wyroku Sądu Okręgowego w C.
z dnia 28 maja 2019 r., sygn. akt VII Ka (...),
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w C.
z dnia 26 listopada 2018 r., sygn. akt XVI K (..),

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć oskarżyciela posiłkowego R. H. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądzić od oskarżyciela posiłkowego R. H. na rzecz skazanego R. G. kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem obrońcy w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

R. G. został oskarżony o to, że: w okresie od 02.05.2008 r. do 22.12.2008 r. w C. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przywłaszczył na szkodę R. H. powierzone mu mienie w postaci pieniędzy przelanych przez R. H. na rachunek bankowy prowadzony w R. P. S.A. tytułem zapłaty za zakup nieruchomości nabytej od E. i W. N. w ten sposób, iż z przelanych

pieniędzy w łącznej kwocie 714.625,80 zł nie rozliczył się, przywłaszczając tym samym powierzone mu mienie w kwocie nie mniejszej niż 174.625,80 zł, tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z dnia 26 listopada 2018 r., sygn. akt XVI K (...), uznał R. G. za winnego tego, że w okresie od 2 maja 2008 r. do grudnia 2008 r. w C. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru przywłaszczył powierzone mu mienie w postaci pieniędzy przelanych przez R. H. na rachunki bankowe prowadzone w R. P. S.A, i bank P.SA tytułem zapłaty za zakup nieruchomości nabytej od E. i W. N. w ten sposób, iż z przelanych pieniędzy w łącznej kwocie 1.112.005 zł przywłaszczył mienie w kwocie 200.000 zł, tj. przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. w związku z art. 12 k.k. i za to z mocy art. 284 § 2 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności (pkt I). Z mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności Sąd warunkowo zawiesił na okres 2 lat tytułem próby (pkt II). W punkcie III wyroku Sąd Rejonowy, z mocy art. 46 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego R. G. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz oskarżyciela posiłkowego R. H. kwoty 200.000 (dwustu tysięcy) złotych. Wyrok zawiera także rozstrzygnięcie o kosztach.

Apelacje od przedmiotowego wyroku wywiedli: obrońca oskarżonego R. G., prokurator i pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego. Ze względu na kierunek kasacji (na niekorzyść oskarżonego), w „części historycznej” uzasadnienia zostanie zreferowana jedynie treść zarzutów dwóch apelacji wniesionych na niekorzyść oskarżonego.

Prokurator zaskarżył przedmiotowy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego R. G., zarzucając mu:

1. zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej wskazanej w art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. poprzez wydanie orzeczenia przez Sąd niższego rzędu w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu;
2. obrazę prawa materialnego, a to art. 294 § 1 k.k. poprzez stwierdzenie braku przesłanek do przyjęcia kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego oskarżonemu R.G. z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., podczas gdy

ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd wskazują, że wartość szkody stanowi o mieniu znacznej wartości;

3. obrazę przepisów postępowania, a to art. 35 § 1 k.p.k., która miała wpływ na treść orzeczenia poprzez uznanie, że w sprawie nie zachodzą przesłanki do przekazania sprawy sądowi właściwemu do rozpoznania sprawy, podczas gdy poczynione ustalenia faktyczne wskazują na właściwość rzeczową sądu okręgowego.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do dalszego prowadzenia według właściwości Sądowi Okręgowemu w C. jako sądowi I instancji.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wyrok ten również zaskarżył w całości na niekorzyść oskarżonego oraz zarzucił mu:

1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k., mającą charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej obrazę art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez wydanie przez Sąd Rejonowy w C. wyroku w sprawie, w której sądem właściwym rzeczowo był Sąd wyższego rzędu, a to Sąd Okręgowy w C.
2. na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania, a to art. 7 k.p.k. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci m.in. zeznań oskarżyciela posiłkowego R.H., wyjaśnień oskarżonego R. G., wydruków z systemów bankowych, skutkującą przyjęciem błędnego ustalenia faktycznego, że oskarżyciel posiłkowy R. H. przekazał oskarżonemu .materiał dowodowy przemawia za tym, że oskarżony R. G. otrzymał całą kwotę na pokrycie ceny sprzedaży za nieruchomość E. i W. N., a więc kwotę 1.657.620 zł, z której tylko kwotę 540.000 zł przekazał E. i W.N., a zatem przywłaszczył kwotę 1.117.620 zł.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w C. jako sądowi rzeczowo właściwemu do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Wniosek ewentualny obejmował zmianę zaskarżonego wyroku i uznanie oskarżonego R. G. za winnego przywłaszczenia powierzonego mu mienia w postaci pieniędzy w łącznej kwocie 1.117.620 zł lub

uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 28 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w C. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że „oskarżonego R. G. uznał za winnego tego, że w grudniu 2008 r. w C. woj. śląskiego przywłaszczył powierzone mu przez R. H. pieniądze w kwocie co najmniej 19.292 zł przebrane przez pokrzywdzonego na rachunek bankowy prowadzony w R. P. S.A. tytułem zapłaty za zakup nieruchomości nabytej od E. i W.N. działając na jego szkodę, tj. przestępstwa z art. 284 § 2 k.k.” i za to z mocy tego przepisu wymierzył mu karę 6 (sześć) miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego R. G. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres lat 2 (dwóch) roku tytułem próby. Ponadto, na podstawie art. 46 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. Sąd ten orzekł wobec oskarżonego Roberta Gęsiarza obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz oskarżyciela posiłkowego R. H. kwoty 19.292 zł (dziewiętnaście tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt dwa) złotych. Wyrok zawiera także rozstrzygnięcie o kosztach.

Od tego wyrok kasację, na niekorzyść skazanego, wywiódł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, zarzucając „mające charakter bezwzględnej podstawy kasacyjnej naruszenie art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz w zw. z art. 437 § 2 zdanie 2 k.p.k. polegające na wydaniu wyroku reformatoryjnego w sytuacji, gdy konieczne było wydanie orzeczenia kasatoryjnego, a to z uwagi na fakt, że sądem właściwym dla rozpoznania sprawy w pierwszej instancji był sąd wyższego rzędu - Sąd Okręgowy w C., ponieważ wynikająca z materiału dowodowego wartość przedmiotu przestępstwa przekraczała kwotę 200.000 zł, a zatem na podstawie art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k. i art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 115 § 5 k.k. sądem właściwym rzeczowo był sąd okręgowy.” Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w C. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi pierwszej instancji - Sądowi Okręgowemu w C..

W odpowiedziach na kasację zarówno Prokurator Rejonowy C. P. w C., jak i obrońca skazanego, wnieśli o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, co pozwoliło na jej oddalenie w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Z woli ustawodawcy strona procesowa może wnieść kasację na niekorzyść tylko od wyroku uniewinniającego albo umarzającego postępowanie karne. Wskazane ograniczenie, wyrażone w art. 523 § 3 k.p.k., nie dotyczy kasacji wniesionej z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k., co wprost zapisano w art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. Wobec tego, że w tej sprawie zapadł wobec Roberta Gęsiarza prawomocny wyrok skazujący, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego mógł w kasacji sformułować jedynie zarzut zaistnienia uchybienia o randze bezwzględnej podstawy uchylenia orzeczenia z art. 439 § 1 k.p.k. Wszelkie inne zarzuty byłyby po prostu niedopuszczalne ze względu na treść art. 523 §§ 3 i 4 k.p.k.

W kasacji sformułowano co prawda zarzut wskazujący na uchybienie zdefiniowane w art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k., jednak analiza treści zaskarżonego wyroku, jak i wyroku Sądu I instancji, prowadzi do wniosku, że uchybienie to nie zaistniało w tej sprawie, zaś w kasacji są kwestionowane poczynione w obu wyrokach ustalenia faktyczne. Autor kasacji tak naprawdę oczekuje od Sądu Najwyższego, że rozpoznając kasację Sąd ten, wbrew dokonany w prawomocnym wyroku ustaleniom co do kwoty przywłaszczonych przez skazanego pieniędzy, poczyni samodzielnie niekorzystne dla skazanego i zgodne z jego wolą ustalenia faktyczne i przyjmie, że wartość przedmiotu przestępstwa przekroczyła kwotę 200 000 zł. To z kolei miałyby doprowadzić do ustalenia, że czyn przypisany skazanemu należy zakwalifikować z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i uznania, iż w sprawie w I instancji powinien orzekać sąd okręgowy, zgodnie z treścią art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k. Problem polega jednak na tym, że Sąd Najwyższy rozpoznający kasację nie jest władny badać zasadności poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych ani dokonywać własnych ustaleń faktycznych dotyczących zarzucanego oskarżonemu czynu.

W tej sprawie Sąd Rejonowy przypisał skazanemu przywłaszczenie mienia „w kwocie 200.000 zł” a nie w kwocie „przekraczającej 200.000 zł”, co oznaczałoby mienie znacznej wartości w rozumieniu art. 115 § 5 k.k. i skutkowało przyjęciem kwalifikacji prawnej czynu z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. W rezultacie

Sąd I instancji zakwalifikował czyn skazanego jako „przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.”. Taka kwalifikacja prawna, korespondująca zresztą z opisem czynu, przesądzała o właściwości Sądu Rejonowego w C. do rozpoznania tej sprawy w I instancji. Sąd Okręgowy po rozpoznaniu apelacji zmienił wyrok Sądu I instancji istotnie obniżając wartość sprzeniewierzonej kwoty i ustalając, że wynosiła ona „co najmniej 19 292 zł”. Sąd odwoławczy nie uznał zasadności zarzutów apelacyjnych wskazujących na konieczność zakwalifikowania czynu skazanego z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. Nie stwierdził też, aby w sprawie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. Wobec opisu czynu i jego kwalifikacji prawnej przyjętych w wyroku Sądu Rejonowego, jak również wobec treści wyroku Sądu Okręgowego zmieniającego wyrok Sądu I instancji, nie można uznać, iżby w sprawie doszło do naruszenia reguł właściwości i tym samym do uchybienia o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

Problemem w tej sprawie, który w kasacji starano się ukazać jako uchybienie o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej, jest to, że Sąd Rejonowy, przyjmując w wyroku wartość sprzeniewierzonego mienia w kwocie 200.000 zł jednocześnie w uzasadnieniu tego wyroku wskazał inną, wyższą wartość szkody: 563.727 zł. Sąd ten stwierdził, że „jest to kwota, która wskazana jako wartość szkody stanowi przeszkodę dla orzekania sądu rejonowego w tej sprawie, ale mając na uwadze wskazania zawarte w uzasadnieniach postanowień sądów wyższej instancji, do których trafiała sprawa po jej dwukrotnym przekazaniu przez sąd rejonowy, stanął na stanowisku, iż aby nie narazić się na zarzut uchylania od osądzenia sprawy i nie przedłużać postępowania, należy orzec w granicach swojej właściwości. Sąd, z uwagi na opis zarzucanego aktem oskarżenia czynu, gdzie wartość szkody została wskazana jako kwota nie mniej niż 174.625,80 zł, nie widział przeszkód do przyjęcia wartości tej szkody w kwocie wyższej niż w akcie oskarżenia”. Sytuacja oczywistej sprzeczności między treścią wyroku (opisu czynu) a jego uzasadnieniem nie można być uznana za bezwzględną przyczynę odwoławczą. Z pewnością nie jest pożądana prawnie sytuacja, w której sąd wyjaśnia w uzasadnieniu, że wydał wyrok, który nie odpowiada poczynionym przez ten sąd ustaleniom faktycznym. W obrocie prawnym funkcjonuje jednak wyrok jako źródło obowiązków prawnych jednostki i to rozstrzygnięcia zawarte w wyroku

kształtują jej sytuację prawną. Takiej mocy nie ma uzasadnienie wyroku, które z woli ustawodawcy nie stanowi integralnej części wyroku. Wobec powyższego, zaistnienie w tej sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej należało ocenić przez pryzmat treści wyroku Sądu I instancji, ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy oraz wyroku tego Sądu.

Poza sporem pozostaje, że o właściwości sądu decyduje to, jakiego rzeczywiście czynu przestępnego dopuścił się oskarżony, jak czyn ten powinien zostać zakwalifikowany w świetle okoliczności sprawy. Nie jest zaś decydujące w tej mierze przyjęcie przez oskarżyciela błędnej kwalifikacji prawnej czynu. To, jakiego czynu dopuścił się oskarżony ustalił nieprawomocnie Sąd I instancji, zaś jego ustalenia odzwierciedlone w opisie czynu i jego kwalifikacji prawnej wskazywały, że nie doszło do naruszenia reguł właściwości rzeczowej. Ze względu na kwestionowanie tych ustaleń w apelacji obrońcy ówczesnego oskarżonego oraz na skutek zarzutów podniesionych w apelacjach oskarżyciela publicznego oraz pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, Sąd Okręgowy dokonał własnych ustaleń faktycznych. Wynika z nich w sposób jednoznaczny, że przyjęta w wyroku Sądu I instancji kwalifikacja prawna czynu przypisanego skazanemu jest poprawna, zmianie uległ jedynie opis czynu, przy czym zmiana ta pozostawała bez wpływu na określenie sądu właściwego do rozpoznania tej sprawy w I instancji. Sąd Okręgowy wykazał, że wyrażone jedynie w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji ustalenia co do wysokości sprzeniewierzonej kwoty są niezasadne. Tym samym wykazał niezasadność zarzutów podniesionych w apelacjach prokuratora oraz pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego.

Podsumowując, treść obu wyroków nie daje podstaw do stwierdzenia, że w sprawie doszło do naruszenia prawa, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. Raz jeszcze należy podkreślić, że ze względu na ograniczenia we wnoszeniu kasacji na niekorzyść oskarżonego zdefiniowane w art. 523 §§ 1, 3 i 4 k.p.k., Sąd Najwyższy nie mógł badać zasadności innych zarzutów podniesionych w kasacji, w tym naruszenia art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k., czy wskazanych w uzasadnieniu kasacji zarzutów błędu w ustaleniach faktycznych.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego znajduje swe uzasadnienie w treści art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. Uwzględniając

wniosek obrońcy skazanego zasądzono od oskarżyciela posiłkowego na rzecz skazanego koszty związane z ustanowieniem obrońcy w postępowaniu kasacyjnym. Rozstrzygnięcie to znajduje podstawę prawną w § 11 ust. 3 pkt 1 w zw. z § 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j.: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w postanowieniu.